

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Nostājas dokuments par datu aizsardzības un konkurences tiesību mijiedarbību

Pieņemts 2025. gada 16. janvārī

Kopsavilkums

Sadarbības veicināšana starp personas datu aizsardzības iestādēm un konkurences iestādēm var būt noderīga, lai aizsargātu fiziskās personas un paplašinātu viņu izvēles iespējas. Līdz ar uzņēmumu uzņēmējdarbības modeļu izmaiņām arvien lielāka nozīme tiek piešķirta personas datiem un noteikumiem, kas piemērojami to apstrādei. Tāpēc ir svarīgi apsvērt veidus, kā veicināt saskaņotību starp atsevišķām, bet mijiedarbīgām regulējuma jomām, ņemot vērā riskus, ko rada to nesaskaņota piemērošana individuālā un sabiedrības līmenī. Šajā nolūkā būs nepieciešama labāka izpratne par saistību starp datu aizsardzības un konkurences tiesībās izmantotajiem jēdzieniem, lai stiprinātu datu aizsardzības iestāžu spēju izvērtēt ekonomisko kontekstu un konkurences iestāžu spēju savos novērtējumos un lēmumos iekļaut potenciāli būtiskus datu aizsardzības apsvērumus.

- Saskaņā ar EST spriedumu lietā C-252/21 **sadarbība starp datu aizsardzības iestādēm un konkurences iestādēm dažos gadījumos ir obligāta, nevis fakultatīva.**
- Politikas veidotājiem **būtu jāapzinās, ka regulatīvajām iestādēm un struktūrām, kuru kompetencē ir digitālās nozares uzraudzība, dažos gadījumos varētu būt nepieciešama ciešāka sadarbība.**
- Pašlaik iestāžu **sadarbības līmenis dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras un nav saskaņots ES tiesību aktos.**
- Iestāžu iekšējie pasākumi, piemēram, īpašas grupas izveide ar mērķi koordinēt sadarbības uzdevumus un darboties kā **vienotam kontaktpunktam citām iestādēm, varētu veicināt sadarbību ar citām uzraudzības iestādēm.**
- Lai nodrošinātu efektīvu sadarbību, iestādēm būtu **jāveido pamatizpratne** un zināšanas par tiesisko regulējumu, ko izmanto attiecīgie partneri.

Saturs

1	IEVADS	4
2	SADARBĪBAS UN KONVERĢENCES VEICINĀŠANA	4
2.1	Fizisku personu aizsardzība	4
2.2	Datu aizsardzības izmaiņas digitālās ekonomikas attīstības kontekstā.....	5
3	JĒDZIENU IESPĒJAMĀ SAVSTARPĒJĀ SAISTĪBA	6
3.1	Personu un viņu lēmumu pieņemšanas aizsardzība.....	6
3.2	Likumīgums – 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts – <i>Meta</i> lietas piemērošana VDAR kontekstā.....	7
3.3	Piemērs pastiprinātai uzmanībai datu aizsardzības jautājumos	7
4	SADARBĪBAS PILNVEIDOŠANA	8
4.1	Datu aizsardzības iestāžu un konkurences iestāžu nepieciešamās sadarbības iemesli	8
4.2	Pašreizējie sadarbības modeļi ES dalībvalstīs	8
4.3	Sadarbības uzlabošanas veidi	9
5	SECINĀJUMS.....	10

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija ir pieņēmusi šādu nostājas dokumentu:

1 IEVADS

1. Nesenās izmaiņas regulējumā rada datu aizsardzības regulatoriem daudzas problēmas datu aizsardzības un konkurences tiesību pārklāšanās punktos. No sprieduma lietā *Meta/Bundeskartellamt*¹ izriet, ka datu aizsardzības regulējuma un konkurences regulējuma mērķus ne vienmēr var sasniegt atsevišķi. Tā vietā regulatoriem, iespējams, būtu jāsadarbjas un jākoordinē darbs, lai izpētītu sinerģijas iespējas un iesaistītos saskaņotās, efektīvās un savstarpēji papildinošās izpildes darbībās. Šāda sadarbība var sniegt labumu fiziskām personām, uzņēmumiem un citiem tiesību subjektiem, t. i., tā dod iespēju dažādiem regulatoriem visefektīvākajā un lietderīgākajā veidā aizsargāt fiziskās personas ES un nodrošina tiesību normu konsekventu interpretāciju un piemērošanu.
2. Lai gan Vispārīgā datu aizsardzības regula (VDAR) un konkurences tiesību akti var attiekties uz vieniem un tiem pašiem dalībniekiem un darbībām, tās ir skaidri nošķirtas tiesību jomas, kuru pamatā ir atšķirīgi juridiskie jēdzieni un mērķi un kurām ir sava izpildes sistēma. Datu aizsardzības tiesību aktu mērķis ir garantēt datu subjektu pamattiesības uz savu personas datu aizsardzību, īpaši pret nelikumīgu, negodprātīgu un nepārredzamu viņu personas datu apstrādi², savukārt konkurences tiesību aktu mērķis ir “aizsargāt tirgu efektīvu darbību”³. Tāpēc ir nepieciešama analīze, lai novērtētu situācijas, kurās datu aizsardzība mijiedarbjas ar konkurences jautājumiem.
3. Ar šo nostājas dokumentu Eiropas Datu aizsardzības kolēģija (EDAK) sniedz šādas mijiedarbības īsu analīzi un ieteikumus, kā turpmāk attīstīt pašreizējo sadarbību starp regulatoriem.

2 SADARBĪBAS UN KONVERĢENCES VEICINĀŠANA

2.1 Fizisku personu aizsardzība

4. ES datu aizsardzības tiesības un konkurences tiesības ir nepārprotami atšķirīgi tiesiskie regulējumi un tiesību jomas ar atšķirīgiem mērķiem. Tomēr minētajām tiesībām ir vairākas iespējamās kopīgās iezīmes, piemēram, personu un viņu izvēles aizsardzība. Datu aizsardzības politikas mērķis ir aizsargāt fiziskas personas no jebkādas nelikumīgas vai negodprātīgas viņu personas datu apstrādes, savukārt konkurences politikas mērķis ir nodrošināt apstākļus brīvai un neizkropļotai uzņēmumu konkurencei attiecīgajos tirgos patērētāju interesēs⁴, kas tiek panākts, veicinot inovāciju, piedāvājuma daudzveidību un pievilcīgas cenas⁵. Minētais mērķis – aizsargāt personas kā patērētājus saskaņā ar konkurences tiesībām – izpaužas kā aizliegums veidot karteljus un ļaunprātīgi izmantot dominējošu stāvokli un

¹ Spriedums, 2023. gada 4. jūlijs, *Meta Platforms* un citi (C-252/21, ECLI:EU:C:2023:537), šajā nostājas dokumentā dēvēts arī par “**Bundeskartellamt spriedumu**”.

² Sk. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“Harta”) 8. panta 1. punktu un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 16. panta 1. punktu, kas nosaka, ka ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību.

³ Eiropas Komisija, Konkurences ģenerāldirektorāts, *EU competition policy in action: COMP in action* (ES konkurences politika darbībā – Konkurences ĢD darbībā), Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2017, <https://data.europa.eu/doi/10.2763/897035>.

⁴ Sk. LESD 101. un 102. pantu.

⁵ Eiropas Komisija, Konkurences ģenerāldirektorāts, *Protecting competition in a changing world: Evidence on the evolution of competition in the EU during the past 25 years* (Konkurences aizsardzība mainīgā pasaulē – pierādījumi par konkurences attīstību ES pēdējo 25 gadu laikā), Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2763/089949>.

pasākumi, kurus īsteno nolūkā apkarot pret konkurenci vērstu uzņēmumu apvienošanās, kas bez iejaukšanās var radīt kaitējumu patērētājiem augstāku cenu, šaurākas izvēles vai zemāka kvalitātes, kā arī zemāka inovāciju līmeņa veidā⁶.

5. Stiprinot saikni starp personas datu aizsardzību un konkurenci, var veicināt personu aizsardzību un patērētāju labklājību, ko var panākt, nostiprinot kopīgu apņemšanos ievērot viņu pamattiesības un nodrošinot konkurenciālu tirgu pienācīgu darbību.
6. Tādēļ, iespējams, būtu lietderīgi stiprināt sadarbību starp datu aizsardzības iestādēm un konkurences iestādēm, īpaši tajos gadījumos, kad konkurences tiesību un datu aizsardzības noteikumu piemērošana skaidri pārklājas. Tas palīdzētu identificēt un jau iepriekš novērst problemātiskos aspektus, kas varētu rasties konkrētās situācijās starp abām tiesību jomām. Tādējādi pastiprināta sadarbība starp iestādēm varētu uzlabot to attiecīgo darbību konsekvenci un efektivitāti, kas radītu ieguvumu gan fiziskām personām, gan tiesību subjektiem, kuriem ir jāievēro abu jomu juridiskās prasības.

2.2 Datu aizsardzības izmaiņas digitālās ekonomikas attīstības kontekstā

7. Digitālās ekonomikas ietekmē personas dati ir kļuvuši par būtisku elementu daudzos uzņēmējdarbības modeļos. Tā rezultātā datu aizsardzība dažos gadījumos ir kļuvusi par svarīgu konkurences parametru⁷. Tajā pašā laikā ES datu aizsardzības tiesību aktu mērķis ir novērst personas datu nelikumīgu un negodprātīgu apstrādi, tai skaitā gadījumos, kad pastāv spēku nevienlīdzība starp datu pārziņiem un to personu, kuras personas dati tiek ievākti.
8. Jaunajā paziņojumā par jēdziena “konkrētais tirgus” definīciju⁸ Komisija atzīst, ka, definējot konkrēto tirgu, viens no vērā ņemamajiem konkurences parametriem var būt patērētājiem nodrošinātā privātuma un personas datu aizsardzība⁹. Citiem vārdiem sakot, privātums tiek uzskatīts par vienu no parametriem, īpaši “digitālo un tehnoloģiju uzņēmumu apvienošanās novērtējumā¹⁰”.
9. Konkurenciāls tirgus var būt izšķirošs faktors, kas veicina un rada apstākļus privātumam labvēlīgām izvēlēm¹¹. Citiem vārdiem sakot, ja patērētājam tirgū ir pieejamas dažādas izvēles iespējas, tas var veicināt ievācamo personas datu apjoma samazināšanu līdz minimumam vai ļaut izvairīties no dažādiem avotiem iegūtu personas datu masveida kombinēšanas un izmantošanas, kas rada kaitējumu

⁶ Piemēram, LESD 102. pantā ir noteikts, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir “ražošanas, tirgus vai tehnikas [tehniskās] attīstības ierobežošana, kas kaitē patērētājiem”.

⁷ Sk. arī Eiropas Komisija, [Konkurences politikas pārskats, Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice \(Ārpuscenu konkurence – ES uzņēmumu apvienošanās kontroles sistēma un lietu prakse\), 1. izdevums, 17.4.2024., 4. lpp.](#) Sprieduma lietā C-252/21 51. punktā ir norādīts, ka “piekļuve personas datiem un iespēja tos apstrādāt ir kļuvusi par nozīmīgu parametru uzņēmumu konkurencei digitālajā ekonomikā. Līdz ar to, ja noteikumi personas datu aizsardzības jomā tiktu izslēgti no tiesiskā regulējuma, kas konkurences iestādēm ir jāņem vērā, izvērtējot dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, netiktu ievērota šīs ekonomiskās attīstības realitāte un varētu tikt apdraudēta konkurences tiesību efektivitāte Savienībā.”

⁸ Eiropas Komisija, Komisijas paziņojums par jēdziena “konkrētais tirgus” definīciju Savienības konkurences tiesībās, *Oficiālais Vēstnesis*, C/2024/1645, 22.2.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj>.

⁹ [Eiropas Komisija, Komisijas paziņojums par jēdziena “konkrētais tirgus” definīciju Savienības konkurences tiesībās, Oficiālais Vēstnesis, C/2024/1645, 22.2.2024., 13. punkts.](#)

¹⁰ Saistībā ar ārpuscenu konkurenci sk. [Eiropas Komisija, Konkurences politikas pārskats, Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice \(Ārpuscenu konkurence – ES uzņēmumu apvienošanās kontroles sistēma un lietu prakse\), 1. izdevums, 17.4.2024., 1.3. iedalā, 5. lpp.](#)

¹¹ [Eiropas Komisija, Komisijas dienestu darba dokuments – Ietekmes novērtējuma ziņojums, kas pievienots dokumentam “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē \(Digitālo tirgu tiesību akts\)”, 20.12.2020., 65. un 66. punkts.](#)

lietotājiem¹². Ir iespējama arī pretēja situācija. Piemēram, ja tiek izmantotas izslēgšanas stratēģijas, kas ierobežo tirgus dalībnieku skaitu un tādējādi var mākslīgi ietekmēt privātam labvēlīgu risinājumu skaitu. Komerču alternatīvu trūkums var likt lietotājiem izvēlēties produktus, kas nodrošina zemāku privātuma aizsardzību.

10. Digitālajā nozarē dominējošā stāvoklī esošu uzņēmumu rīcība var radīt jautājumus par personas datu apstrādes nozīmi šāda dominējoša stāvokļa stiprināšanā un izmantošanā. Uz datiem balstītas priekšrocības, kuras rada no dažādiem avotiem iegūtu personas datu kombinēšana un savstarpēja izmantošana, ko veic vārtiņi digitālajos tirgos, un riski, ko minētās priekšrocības rada šādu tirgu godīgumam un sāncensībai, ir aprakstīti Digitālo tirgu akta 5. panta 2. punktā noteiktajos aizliegumos¹³.

3 JĒDZIENU IESPĒJAMĀ SAVSTARPĒJĀ SAISTĪBA

3.1 Personu un viņu lēmumu pieņemšanas aizsardzība

11. Spriedumā *Bundeskartellamt* EST precizēja dominējošā stāvokļa nozīmi saistībā ar piekrišanas derīgumu saskaņā ar VDAR. Dominējošs stāvoklis pats par sevi ne vienmēr nozīmē, ka piekrišana nav derīga¹⁴. Tomēr ir nepieciešami konkrēti nosacījumi, lai piekrišanu varētu atzīt par derīgu¹⁵, jo dominējošais stāvoklis var ietekmēt “izvēles brīvību, kāda ir šim lietotājam, kurš (..) varētu nespēt atteikties dot piekrišanu vai arī to atsaukt bez nelabvēlīgām sekām”¹⁶ un “var radīt acīmredzamu nevienlīdzību starp datu subjektu un pārzini”¹⁷.
12. Piemēram, “ja pastāv skaidra spēku nevienlīdzība, piekrišanu var izmantot tikai “izņēmuma gadījumos” un ja pārzinis saskaņā ar pārskatatbildības principu var pierādīt, ka datu subjektam “neiestāties negatīvas sekas”, ja tas nesniegs piekrišanu, jo īpaši, ja datu subjektiem tiek piedāvāta alternatīva, kurai nav nekādas negatīvas ietekmes”¹⁸, t. sk. diskriminācijas vai sociālās atstumtības iespējamība, īpaši gadījumos, kad digitālajiem pakalpojumiem ir būtiska nozīme vai tie ir izšķiroši personu dalībai sabiedriskajā dzīvē vai piekļuvē profesionālajiem tīkliem, vēl jo vairāk tad, ja pastāv piesaistes vai tīkla efekts¹⁹. Tādējādi dominējošā stāvokļa esamība varētu būt noderīgs elements, lai noteiktu situācijas, kad datu pārzinis var potenciāli ietekmēt lietotājus. Tomēr šis jēdziens pats par sevi nav pietiekams, lai novērtētu piekrišanas derīgumu saskaņā ar VDAR, taču tas ir noderīgs plašākā novērtējumā par spēku nevienlīdzību saskaņā ar VDAR. Turklāt pārzinim nav nepieciešams “dominējošais stāvoklis” LESD 102. panta izpratnē, lai tā varas pozīcijai tirgū būtu nozīme VDAR piemērošanas kontekstā²⁰.

¹² ESAO, *The intersection between competition and data privacy – Background Note* (Konkurences un datu privātuma mijiedarbība. Informatīva piezīme), 13.6.2024., 39., 47. un 57. punkts, 11. lpp.

¹³ [Eiropas Parlamenta un Padomes Regula \(ES\) 2022/1925 \(2022. gada 14. septembris\) par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē un ar ko groza Direktīvas \(ES\) 2019/1937 un \(ES\) 2020/1828 \(Digitālo tirgu akts\) \(Dokuments attiecas uz EEZ\).](#)

¹⁴ Spriedums *Bundeskartellamt*, 154. punkts.

¹⁵ [EDAK, Atzinums 08/2024 par derīgu piekrišanu lielo tiešsaistes platformu īstenoto modelu “piekrist vai maksāt” kontekstā, 17.4.2024.](#)

¹⁶ Spriedums *Bundeskartellamt*, 148. punkts, atsaucoties uz VDAR 42. apsvērumu.

¹⁷ Turpat, 149. punkts, atsaucoties uz VDAR 43. apsvērumu un 7. panta 4. punktu.

¹⁸ [EDAK, Atzinums 08/2024 par derīgu piekrišanu lielo tiešsaistes platformu īstenoto modelu “piekrist vai maksāt” kontekstā, 17.4.2024., 79. punkts, 21. lpp.](#)

¹⁹ [Turpat, 182. punkts, 39. lpp.](#)

²⁰ Turpat, 103.–105. punkts.

3.2 Likumīgums – 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts – *Meta* lietas piemērošana VDAR kontekstā

13. EST savā spriedumā nolēma – tad, kad attiecīgā dalībvalsts konkurences iestāde (ja vien tā pilda pienākumu godprātīgi sadarboties ar uzraudzības iestādēm) novērtē, vai uzņēmums ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 102. panta izpratnē, tā var novērtēt arī to, vai šā uzņēmuma pakalpojumu vispārīgie lietošanas noteikumi attiecībā uz personas datu apstrādi un to īstenošana neatbilst VDAR, ja tas ir nepieciešams, lai konstatētu šādas ļaunprātīgas izmantošanas esamību²¹. Tomēr konkurences iestāžu novērtējumi par vispārīgo lietošanas noteikumu atbilstību VDAR noteikumiem nolūkā piemērot LESD 102. pantu nevar aizstāt kompetentās datu aizsardzības iestādes (“DAI”)²², it īpaši vadošās uzraudzības iestādes (“VUI”), novērtējumu pārrobežu apstrādes gadījumos Eiropas Savienībā²³. Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību (LES) 4. panta 3. punktu, EST uzskatīja, ka visām iesaistītajām valsts iestādēm ir pienākums godprātīgi sadarboties, un kompetentajām iestādēm ir jāapspiežas un jāsadarbjas ar DAI, kad tām, īstenojot savas pilnvaras, ir jāpārbauda, vai uzņēmuma rīcība atbilst VDAR noteikumiem²⁴. Tāpēc saskaņā ar EST spriedumu sadarbība starp regulatīvajām iestādēm dažos gadījumos ir obligāta, nevis fakultatīva. Saskaņā ar Tiesas iedibināto judikatūru LES 4. panta 3. punktā nostiprinātais godprātīgas (lojālas) sadarbības princips nozīmē, ka tajās regulējuma jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, Eiropas Savienībai un dalībvalstīm, t. sk. to administratīvajām iestādēm, ar patiesu savstarpēju cieņu ir jāpalīdz vienai otrai veikt savus uzdevumus, ko nosaka Līgumos²⁵. Konkrētāk, dalībvalstīm ir jāveic visi atbilstošie pasākumi, lai izpildītu savus pienākumus, kas izriet no Savienības tiesībām, un jāatturas no tādu pasākumu veikšanas, kas varētu apdraudēt Savienības tiesību mērķu sasniegšanu²⁶.
14. Šis EST spriedums ir spēcīgs stimuls minētajām iestādēm racionalizēt pašreizējo sadarbību un vienoties par praktiskiem veidiem, kā īstenot savstarpēju apspriešanos.

3.3 Piemērs pastiprinātai uzmanībai datu aizsardzības jautājumos

15. Pamatojoties uz Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja (EDAU) izveidotā Digitālā koordinācijas centra (*Digital Clearinghouse*) pieredzi un EDAU sākotnējiem atzinumiem par saskaņotas izpildes nepieciešamību²⁷, EDAK 2020. gadā publicēja paziņojumu²⁸ par apvienošanās ietekmi uz privātumu, kurā uzsvērts risks, ka liels tehnoloģiju uzņēmums varētu vēl vairāk kombinēt un uzkrāt sensitīvus personas datus. EDAK atgādina, ka “gadījumos, kad ir ierosināta nozīmīga apvienošanās, ir būtiski novērtēt ilgtermiņa ietekmi uz ekonomikas, datu aizsardzības un patērētāju tiesību aizsardzību”²⁹. Tajā

²¹ Spriedums *Bundeskartellamt*, 62. punkts.

²² VDAR 55. pants.

²³ Saskaņā ar VDAR 56. pantu galvenās uzņēmējdarbības vietas vai pārziņa vai apstrādātāja darbības vietas uzraudzības iestāde ir kompetenta rīkoties kā VUI attiecībā uz minētā pārziņa vai apstrādātāja veiktu pārrobežu apstrādi saskaņā ar minētās regulas 60. pantā paredzēto procedūru.

²⁴ Spriedums *Bundeskartellamt*, 54., 58. un 59. punkts.

²⁵ Turpat, 53. punkts, un LES 4. panta 3. punkts.

²⁶ Šajā sakarā sk. spriedumu, 2013. gada 7. novembris, *UPC Nederland* (C-518/11, EU:C:2013:709), 59. punkts, un spriedumu, 2022. gada 1. augusts, *Sea Watch* (C-14/21 un C-15/21, EU:C:2022:604), 156. punkts.

²⁷ EDAU, *Opinion on “Privacy and competitiveness in the age of big data”* (Atzinums par privātumu un konkurētspēju lielo datu laikmetā), https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/14-03-26_competition_law_big_data_en.pdf;

EDAU, *Opinion on “Coherent enforcement of fundamental rights in the age of big data”*, (Atzinums par pamattiesību saskaņotu īstenošanu lielo datu laikmetā), https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/16-09-23_bigdata_opinion_en.pdf.

²⁸ [EDAK, Paziņojums par apvienošanās ietekmi uz privātumu, 19.2.2020.](#)

²⁹ [Turpat.](#)

arī norādīts, ka EDAK apsvērs to, “kā šī apvienošanās varētu ietekmēt personas datu aizsardzību Eiropas Ekonomikas zonā”³⁰. Tāpēc attiecīgā gadījumā apvienošanās novērtējumos būtu rūpīgi jāapsver privātuma un datu aizsardzība³¹.

16. Ņemot vērā ES datu aizsardzības faktora iespējamo ietekmi apvienošanās novērtējumos, ciešāka sadarbība starp konkurences iestādēm un datu aizsardzības iestādēm, arī ES līmenī, varētu palīdzēt regulatoriem būt labāk informētiem par iespējamām problēmām saistībā ar personas datiem.

4 SADARBĪBAS PILNVEIDOŠANA

4.1 Datu aizsardzības iestāžu un konkurences iestāžu nepieciešamās sadarbības iemesli

17. EDAK ir aplūkojusi jautājumu par iestāžu sadarbību, piemēram, uzklusījusi ekspertus šajā jomā un uzsākusi aptauju, lai izprastu, kā dažādas iestādes savstarpēji sadarbojas.
18. No minētajiem pasākumiem EDAK ir guvusi šādu ieskatu: laba iestāžu sadarbība veicina saskaņotību un sinerģiju starp lēmumiem, kas pieņemti konkurences un datu aizsardzības jomā. Tas nāk par labu ne tikai fiziskām personām, bet arī uzņēmumiem, jo uzlabo izpratni par to, kā tiek piemērots tiesiskais regulējums.
19. Turklāt, līdz ar izmaiņām tiesību aktos un judikatūrā abās tiesību jomās, vajadzība pēc sadarbības starp attiecīgajām kompetentajām iestādēm var pat palielināties.

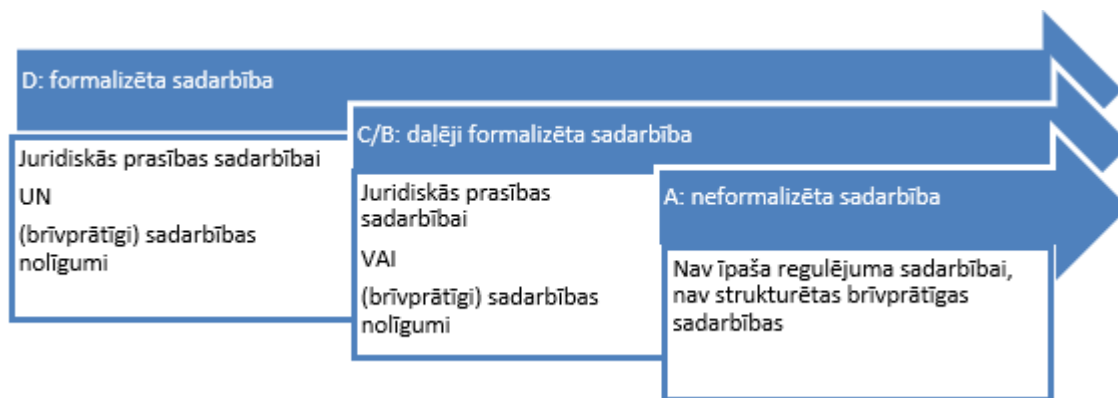
4.2 Pašreizējie sadarbības modeļi ES dalībvalstīs

20. Pašlaik iestāžu sadarbības līmenis, kas ir atkarīgs gan no tiesiskā regulējuma, gan citiem elementiem, piemēram, iestāžu savstarpējās uzticēšanās pakāpes, dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras un nav saskaņots ar ES tiesību aktiem. EDAK 2023. gada septembrī veica ES dalībvalstīs izmantoto sadarbības modeļu analīzi. Pamatojoties uz sadarbības formalizācijas pakāpi, atklājas šāda aina.
 - A. Dažās dalībvalstīs nav īpašu tiesību normu, kas pilnvarotu vai nodrošinātu sadarbību starp DAI un konkurences iestādēm, un nav regulāras un strukturētas (brīvprātīgas) sadarbības. Sadarbība notiek neoficiāli, *ad hoc* konsultāciju veidā, piemēram, saistībā ar administratīvām procedūrām, nozaru apsekojumiem vai atsevišķiem kopīgiem projektiem jomās, kurās pārkāpjas regulatīvā kompetence, vai kad tiek izstrādāti politikas dokumenti.
 - B. Sadarbību var īstenot arī bez īpaša juridiskā pamata valsts tiesību aktos, t. i., izveidojot noteiktu kārtību regulārai, koordinētai un strukturētai sadarbībai. To var noteikt ar kopīgi izstrādātiem sadarbības protokoliem, kopīgām deklarācijām vai saprašanās memorandiem (SM). Minētā kārtība, kas ne vienmēr ir juridiski saistoša, detalizēti nosaka sadarbības veidus, piemēram, kopīgus seminārus, apmācību, pasākumus, regulāras sanāksmes un paraugprakses apmaiņu.

³⁰ Turpat.

³¹ Sk. arī Eiropas Komisija, Konkurences politikas pārskats, *Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice* (Ārpuscenu konkurence – ES uzņēmumu apvienošanās kontroles sistēma un lietu prakse), 1. izdevums, 17.4.2024., 5. lpp.

- C. Dažās dalībvalstīs pastāv skaidras juridiskās prasības, kas reglamentē sadarbību. Konkrētais sadarbības veids katrā specifiskā gadījumā var būt atšķirīgs. Šāda veida sadarbībā iegūtie nodevumi parasti ir atzinumi par lietām, kas veikti pēc otras iestādes pieprasījuma.
- D. Visaugstākais formalizētas vai strukturētas sadarbības līmenis ir dalībvalstīs, kurās pastāv gan juridiskās prasības, gan praktiska kārtība iestāžu sadarbībai.

21. Pat minimāls formalizētas sadarbības līmenis ļauj iestādēm sadarboties, nepieciešamības gadījumā sazinoties par konkrētiem jautājumiem. Noteiktos apstākļos var būt gadījumi, kad šīm iestādēm ir pienākums sadarboties, pamatojoties uz lojālas (godprātīgas) sadarbības principu.

4.3 Sadarbības uzlabošanas veidi

22. Iestādēm varētu būt lietderīgi mācīties citai no citas, identificēt kopīgo interešu jautājumus un iespējamās mijiedarbības jomas (papildus *ad hoc* konsultācijām), samazināt šķēršļus sadarbībai un kopīgi izstrādāt stratēģiskas darbības. Šajā nolūkā tās varētu vienoties par semināriem, neformālām vai regulārām sanāksmēm vai īpašām ekspertu darba grupām saskaņā ar noteiktu **sadarbības kārtību**, kas izveidota, piemēram, ar administratīviem nolīgumiem, kopīgām deklarācijām vai saprašanās memorandiem. Šajos instrumentos var noteikt arī galvenos principus, metodes un noteikumus iestāžu sadarbībai (piemēram, attiecībā uz izmantojamo saziņas veidu, atbilžu sniegšanas termiņiem, t. sk. jebkādiem attiecīgiem iebildumiem, kopējām pamatnostādnēm, politikas ieteikumiem utt.), kā arī katras iestādes iepriekš izdoto lēmumu un sodu izskatīšanu. Šajos nolīgumos var arī noteikt, cik daudz informācijas tiek kopīgots, ar kādu informāciju var apmainīties (piemēram, personas datiem) un kāds ir sagaidāmais koordinācijas līmenis starp attiecīgajām iestādēm konkrētā jautājumā.
23. Ņemot vērā konstitucionālo un administratīvo sistēmu attiecīgajā dalībvalstī, **arī valsts likumdevējam un/vai valdībai būtu jāapzinās, ka regulatīvajām iestādēm un struktūrām ir ciešāk jāsadarbjas digitālajā nozarē**. Tas varētu būt svarīgi arī tādēļ, lai panāktu, ka iestādēm tiek nodrošināti nepieciešamie instrumenti un resursi, lai tās varētu efektīvi sadarboties un pārskatīt tās juridiskās prasības, kas var liegt iestādēm apmainīties ar informāciju un tādējādi efektīvi sadarboties izmeklēšanas laikā.
24. Iestāžu iekšējie pasākumi, piemēram, īpašas grupas izveide ar mērķi koordinēt sadarbības uzdevumus un darboties kā **vienotam kontaktpunktam** citām iestādēm, varētu veicināt sadarbību ar citām uzraudzības iestādēm. Lietderīga varētu būt arī kontaktpunkta regulāra apmācība par attiecīgo regulējumu un saistītajām juridiskajām izmaiņām attiecībā uz sadarbībā kopumā, kā arī dalība

attiecīgajās darba grupās vai tīklos³². Turklāt, lai nodrošinātu efektīvu sadarbību, iestādēm būtu **jāveido pamatizpratne** un zināšanas par tiesisko regulējumu, ko uzrauga to attiecīgie partneri citā tiesību jomā. Piemēram, pirms uzsākt apspriešanos ar konkurences iestādi konkrētā jautājumā, datu aizsardzības iestādēm būtu lietderīgi gūt sākotnēju izpratni par attiecīgā tirgus jēdzienu kopumā, par to, vai konkrēti tiesību subjekti šajā(-os) tirgū(-os) ieņem (vai var ieņemt) dominējošu stāvokli utt.

25. Var būt situācijas, kad ir vēlama vai pat nepieciešama **strukturētāka un regulārāka sadarbība**, lai nodrošinātu dažādu ES tiesību aktu saskaņotu un efektīvu piemērošanu (sk. C un D situāciju iepriekš attēlā). Visefektīvākais veids, kā nodrošināt savstarpēju apspriešanos atbilstošā tvērumā un piemērotā laikā, varētu būt sadarbības protokolu izveide starp dažādām kompetentajām iestādēm saskaņā ar lojālas (godprātīgas) sadarbības pienākumu. Tas varētu palīdzēt arī izvairīties no dubultošanās riska gadījumos, kad divas kompetentās iestādes nolemj piemērot sankcijas pret vienu un to pašu tiesību subjektu par vienu un to pašu rīcību saskaņā ar diviem vai vairākiem atšķirīgiem tiesiskiem regulējumiem³³.
26. Visbeidzot, kā vēl spēcīgāku iestāžu sadarbības veidu varētu īstenot arī kopīgus nozares apsekojumus un kopīgas izmeklēšanas, ciktāl tas ir iespējams un atbilst attiecīgajam tiesiskajam regulējumam.

5 SECINĀJUMS

27. Sinerģijas veicināšana starp personas datu aizsardzības iestādēm un konkurences iestādēm var uzlabot abu režīmu spēju aizsargāt datu subjektus un lietotājus. Līdz ar uzņēmumu uzņēmējdarbības modeļu izmaiņām arvien lielāka nozīme tiek piešķirta personas datiem un noteikumiem, kas piemērojami to apstrādei. Tāpēc ir svarīgi apsvērt veidus, kā uzlabot atsevišķu, bet mijiedarbībā esošu regulējumu saskaņotību, ņemot vērā ietekmi, ko rada to nesaskaņota piemērošana individuālā un sabiedrības līmenī. Konkrētāk, šajā nolūkā būs nepieciešama labāka izpratne par saistību starp datu aizsardzības un konkurences tiesībās izmantotajiem jēdzieniem, lai stiprinātu datu aizsardzības iestāžu spēju izvērtēt pašreizējo ekonomisko kontekstu un konkurences iestāžu spēju savos novērtējumos un lēmumos iekļaut potenciāli būtiskus datu aizsardzības apsvērumus.

Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas vārdā –
priekšsēdētāja

Anu Talus

³² Piemēram: EDAK Konkurences un patērētāju tiesību darba grupa (*TF C&C*), Globālās privātuma asamblejas Darba grupa digitālajos jautājumos saistībā ar pilsoņiem un patērētājiem (*GPA DCCWG*), informācijas apmaiņa ar Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības tīklu SPTAJ regulas un Datu aizsardzības akta satvarā. Pārskats par EDAK pašreizējo sadarbību ir pieejams šeit: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/support-cooperation-and-enforcement/international-cooperation-cooperation-other_lv.

³³ Tiesas spriedums, 2022. gada 22. marts, *bpost SA/Autorité belge de la concurrence* (C-117/20, ECLI:EU:C:2022:202). EST uzskata, ka, lai pamatotu saukšanas pie atbildības un sodu kumulēšanu saskaņā ar nozares tiesisko regulējumu un konkurences tiesībām, abiem attiecīgajiem tiesiskajiem regulējumiem ir jābūt vērstiem uz leģitīmiem vispārējo interešu mērķiem (44. punkts). Turklāt, lai saukšanas pie atbildības un sodu kumulēšana būtu pamatota, ir jāizvērtē, vai pastāv “skaidri un precīzi noteikumi, kas ļauj paredzēt, par kādām darbībām vai bezdarbību var kumulatīvi saukt pie atbildības un sodīt, kā arī koordinēt dažādās iestādes, vai abas procedūras ir īstenotas pietiekami koordinēti un tuvināti laikā un vai sods, kas attiecīgā gadījumā ir piemērots procedūrā, kas hronoloģiski bija pirmā, ir ticis ņemts vērā, izvērtējot otro sodu” (51. punkts).